

**PRAVO INTELEKTUALNE
SVOJINE KAO NASTAVNI
PREDMET U
VISOKOOBRAZOVNOM
SISTEMU REPUBLIKE
SRBIJE**

PROF. DR ZORAN MILADINOVIĆ

**PRAVNI FAKULTET U
KRAGUJEVCU**

Naziv ustanove	Naziv predmeta	Status	Stud.pr.	Fond	Bod
Prtavni fakultet Univerziteta u Beogradu	Pravo intelektualne svojine	Obavezni	Master	3+2	6
	Autorsko pravo i Pravo industrijske svojine	Izborni	Doktor.		10
Pravni fakultet Univerziteta UNION u Beogradu	Autorsko pravo i Pravo industrijske svojine	Obavezni	Osnovne IV god.	3+1	5
Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu	Autorsko i pronalazačko pravo	Izborni	Master		5
	Pravo intelektualne svojine	Izborni	Doktor.	3	
Pravni fakultet Privredne akademije u Novom Sadu	Pravo industrijske svojine	Obavezni	Osnovne II god.	3+2	8
Pravni fakultet Univerziteta u Nišu	Pravo intelektualne svojine	Obavezni	Osnovne	4+1	7
	Transfer tehnologije i ind. svojina	Izborni	IV god. Doktor.	5+1	15

Naziv ustanove	Naziv predmeta	Status	Stud. prog.	Fond	Bod
Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu	Autorsko pravo	Obavezni	Osnovne	3+1	5
	Pravo indust. svojine	Obavezni	III god.		
	Autorsko pravo	izborni	Osnovne	3+1	5
	Pravo intel. svojine	izborni	IV god.	6	15
	Pravo zaštite slavni žigova	izborni	Doktor. Doktor. Doktor.	6 6 6	15 15 15
Pravni fakultet Univerziteta u Prištini/Kos. Mitrovica	NE IZUČAVA SE				
Državni fakultet u Novom Pazaru	Pravo intelektualne svojine	Obavezni	Osnovne IV god.	2+1	4
Fakultet za državnu upravu i administraciju, Megatrend Univerziteta	Autorsko pravo i pravo industrijske svojine	Obavezni	Osnovne IV god.		8

Naziv ustanove	Naziv predmeta	Status	Stud. progr.	Fond	Bod
FDU u Beogradu	Autorsko pravo 1	Obavezan	Osnovne	2+4	3
	Autorsko pravo 2	Obavezan	IV god. Osnovne IV god.	2+4	3
Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru	Autorsko pravo	Obavezni	Osnovne III god.	2+2	6
FILUM Kragujevac	Autorsko pravo	Izborni	Osnovne II god.	2+0	4
Fakultet organizacionih nauka Univerziteta u Beogradu	Pravo intelektualne svojine	Izborni	Osnovne	2+2	5
		Izborni	Doktorske	2+2	5

- Na osnovu ovih podataka može se zaključiti sledeće:
- 1. Na nekim visokoškolskim ustanovama u Srbiji izučavanje Prava intelektualne svojine je zadovoljavajuće. To proizilazi iz činjenice da je ovaj predmet svrstan u status obaveznih predmeta i to na osnovnim studijama a na višim godinama (III i IV), da je za savladavanje materije predviđen zadovoljavajući fond časova predavanja i vežbi (uglavnom 3+2 ili 4+1) i da je adekvatno vrednovan u smislu ESPB.

- 2. Na nekim visokoškolskim ustanovama izučavanju Prava intelektualne svojine posvećeno je znatno manje prostora, u smislu da se ovaj predmet ne izučava na osnovnim studijama, već na nekom od modula (smerova) na osnovnim ili master studijama. Pored toga, na ovim visokoškolskim ustanovama za ovaj predmet nastavnim planovima predviđen je manji fond časova i vežbi, a vrednovan je i sa manjim brojem ESPB. Kod ovih visokoškolskih ustanova primećuje se i da su neki predmeti (zapravo segmenti nekih već postojećih predmeta) po statusu i fondu časova i vežbi izjednačeni sa Pravom intelektualne svojine, ili su čak vrednovani sa znatno više ESPB.

- 3. Postoje i visokoškolske ustanove u čijim nastavnim planovima Pravo intelektualne svojine nije našlo mesto, ne samo kao obavezni već ni kao izborni predmet. Štaviše kod ovih visokoškolskih ustanova na listi predmeta nalaze se predmeti (zapravo segmenti nekih predmeta koji se inače izučavaju kao obavezni na osnovnim studijama) koji se po značaju ni u kom slučaju ne mogu uporediti sa Pravom intelektualne svojine, a kojima je posvećen znatan fond časova i broj ESPB.

- Evo nekoliko takvih primera
- 1. Posebne istražne radnje (segment krivično-procesnog prava) 3+1 časa i 6 ESPB
- 2. Pravo lokalne samouprave (segment ustavnog prava) 3+1 časa i 6 ESPB
- 3. Hipotekarno pravo (segment stvarnog prava) 3+1 časa i 6 ESPB
- 4. Pravo distribucije (segment privrednog prava) 3+1 časa i 6 ESPB
- 5. Budžetsko pravo (segment finansijskog prava) 3+1 časa i 6 ESPB
- 6. Poresko pravo (segment finansijskog prava) 3+1 časa i 6 ESPB
- Činjenica da se Pravo intelektualne svojine ne izučava kao obavezan predmet na svim visokoškolskim ustanovama (bar na Pravnim fakultetima) ima za posledicu da veći broj studenata ili svi studenti (tamo gde se predmet ne izučava ni kao izborni na nekom od modula) ovih visokoškolskih ustanova izlazi bez ikakvog ili sa veoma malo znanja o pravu intelektualne svojine.

- Razlozi za ovakav tretman Prava intelektualne svojine na visokoškolskim ustanovama čini se da je u sledećem:
- Nedovoljna svest o značaju koji intelektualna svojina danas ima;
- Kruto držanje kreatora nastavnih planova da po svaku cenu zadrže predmete koji su se nekada izučavali na studijama prava, ali koji su očigledno prevaziđeni, ili da u listu izbornih predmeta „ubace“ segmente predmeta koji se već izučavaju u okviru obaveznih predmeta na osnovnim studijama;

- Neznanje o postojanju brojnih međunarodnih propisa koje je naša zemlja ratifikovala čime se obavezala na adekvatnu zaštitu prava intelektualne svojine, ali i nacionalnih propisa koji uređuju oblast intelektualne svojine;
- Nedostatak kvalifikovanog nastavnog kadra za ovaj predmet na nekim visokoškolskim ustanovama. Međutim, kada je ovaj razlog u pitanju, začuđuje činjenica da na nekim visokoškolskim ustanovama na kojima se ovaj predmet tradicionalno izučavao kao obavezan na osnovnim studijama i za koji postoji najkvalitetniji kadar, ovaj predmet se danas nije našao na osnovnim studijama kao obavezan već na master studijama za koje se opredeljuje veoma mali broj studenata.

- Pri ovakvom stanju stvari, zaključak je da bi u budućnosti prilikom izrade novih nastavnih planova (bar na visokoškolskim ustanovama iz polja društveno humanističkih nauka), bilo neophodno uraditi sledeće:
- 1. Da se Pravo intelektualne svojine uvrsti u listu *obaveznih predmeta i to na osnovnim studijama.*
- 2. Da se ovaj predmet izučava na višim godinama studija (po pravilu, na IV, eventualno na III ako je sistem studija 3 godine + 2 godine-master).
- 3. Da fond časova bude minimum 4+1, eventualno 3+2.
- 4. Da profil predmeta bude ujednačen. Nema razloga da na nekim visokoškolskim ustanovama to bude naučno-stručni, na nekim stručno-aplikativni i sl.

- 5. Tamo gde se predmet izučava kao Pravo intelektualne svojine isti bi trebalo ujednačeno vrednovati na svim visokoškolskim ustanovama u smislu da predmet bude vrednovan sa najmanje 8 ESPB.
- 6. Da se na doktorskim studijama Pravo intelektualne svojine uvrsti u listu izbornih predmeta bilo kao jedan predmet ili kao Autorsko pravo i Pravo industrijske svojine.
- 7. Da se i na visokoškolskim ustanovama na polju tehničko-tehnoloških nauka i obrazovno-umetničkom polju, Pravo intelektualne svojine izučava bar kao izborni predmet. Na ovim visokoškolskim ustanovama moglo bi se izučavati patentno pravo na primer, pravo zaštite dizajna ili autorsko pravo, u zavisnosti od toga da li je u pitanju visokoškolska ustanova iz tehničko-tehnološkog ili obrazovno umetničkog polja.

- 8. Uvidom u silabuse predmeta uočava se, da se na nekim visokoškolskim ustanovama, na kojima se inače izučava Pravo intelektualne svojine, koristi zastarela literatura, što nije dobro budući da je u poslednjih nekoliko godina u Srbiji usvojeno više zakona koji na neposredan ili posredan način uređuju oblast intelektualne svojine. Takođe, naša zemlja je u poslednjih nekoliko godina ratifikovala više međunarodnih konvencija koje uređuju oblast intelektualne svojine. Iz tih razloga je neophodno da se koristi literatura novijeg izdanja.
-
- Na kraju treba napomenuti da se u Srbiji u poslednjih nekoliko godina na raznim nivoima ističe neophodnost adekvatne zaštite prava intelektualne svojine. Pri tome se napominje da reč „adekvatna“ podrazumeva ne samo usvajanje kvalitetnih propisa i njihovo sprovođenje u praksi već i podizanje na znatno viši nivo svesti građana o značaju intelektualne svojine.

- Po mom mišljenju, da bi se to postiglo potrebno je najpre kod nastavnog osoblja na samim visokoškolskim ustanovama podići svest o značaju intelektualne svojine na znatno viši nivo. Iz podataka koji su prezentovani očigledno je da to nije slučaj na svim visokoškolskim ustanovama.
- Po svemu izgleda da je jedan korak u tom pravcu bila prilika da se ova konferencija održi na nekoj visokoškolskoj ustanovi, pre svega na nekom od Pravnih fakulteta u Srbiji.

■ Kragujevac, 26. 8. 2010

Prof. dr Zoran Miladinović